

Vårt datum: 2022-04-19

Ert datum: 2022-03-21

Vårt diarienummer: 33-659/2022

Er beteckning: N2022/00730

Handläggare

Fredrik Gustafsson

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Ny beslutsordning för tillstånd att utforska kontinentalsockeln

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 21 mars 2022 tagit emot Näringsdepartementets remiss av ovan promemoria. SGU har följande synpunkter på förslagen i promemorian.

Sammanfattning

En ändrad beslutsordning för ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln medför en påtagligt ökad arbetsbelastning för SGU, vilket förutsätter en ökning av anslaget. Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för ansökningar som har gjorts innan ändringarna träder i kraft. Tidsfristen för anmälan om undersökning av kontinentalsockeln behöver förlängas.

Konsekvenser av den föreslagna beslutsordningen

SGU är i dagsläget tillsynsmyndighet avseende villkor i tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (kontinentalsockellagen), dock inte sådana villkor som omfattas av tillstånd enligt 15 a § kontinentalsockellagen. Vidare prövar SGU ansökningar om tillstånd till sand-, sten-, och grustäkt inom allmänt vattenområde. Regeringen ger dessutom SGU ofta i uppdrag att bereda ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln.

Den föreslagna ändringen av kontinentalsockelförordningen (1966:315) innebär att SGU ska överta regeringens prövning av ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln under vissa förutsättningar. I promemorian bedöms att den ändrade beslutsordningen innebär en begränsad ökning av SGU:s arbetsbelastning som kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar, samtidigt som den frigör resurser inom Regeringskansliet. Av följande skäl delar inte SGU slutsatsen om förslagets inverkan på SGU:s arbetsbelastning.

Regeringen och näringslivet gör nu en satsning på havsbaserad vindkraft. Som underlag inför projektering av vindkraftparkerna och tillhörande kabeldragning finns ett behov av att utforska kontinentalsockeln. Tidigare ansökningsärenden har ofta präglats av långa handläggningstider. Den nu föreslagna beslutsordningen kommer sannolikt att minska handläggningstiden, vilket även det kan förväntas öka intresset för att ansöka om tillstånd att utforska kontinentalsockeln. Dessa omständigheter innebär att den ökning av antalet ansökningsärenden som noterats under de senaste åren sannolikt kommer att bibehållas och det kan inte heller uteslutas att antalet ärenden ökar ytterligare. SGU har redan, inom befintlig ram, fördubblat antalet jurister med mark- och miljörettslig kompetens. Trots detta ianspråktar arbetet med frågor relaterade till kontinentalsockellagen idag en stor del av myndighetens juristkapacitet, vilket medför kännbara undanträngningseffekter för övrig verksamhet på SGU.

Ett ansvar för prövningen medför mer omfattande arbetsuppgifter än vad SGU hittills har utfört inom ramen för regeringens uppdrag att bereda ansökningar. Det kommer även att finnas ett ökat behov av samverkan och samordning med andra myndigheter samt information till och kommunikation med intressenter inom exempelvis havsbaserad vindkraft. Om SGU ska överta prövningen av ansökningar om tillstånd att utforska kontinentalsockeln behöver det dessutom tillses att det inom myndigheten finns förutsättningar för en från tillsynen självständig prövning (jfr prop. 1997/98:45 del 1 s. 471 f.).

Sammantaget innebär det ovan anförda att SGU:s arbetsbelastning kommer att påverkas ytterligare genom den ökade ärendemängden och de arbetsuppgifter som följer med ansvaret för prövningen. Som SGU framfört i myndighetens budgetunderlag för åren 2023–2025 behövs en permanent ökning av anslaget för att undvika ytterligare undanträngningseffekter på annan verksamhet. Ett utökat ekonomiskt anslag är nödvändigt för att tillgodose en effektiv och rättssäker handläggning som har förutsättningar att utföras inom en rimlig tid. Det utökade anslaget behöver vara säkerställt innan föreslagna ändringar träder i kraft.

Ansökningshandlingar

Enligt förslaget ska en ansökan om tillstånd att utforska kontinentalsockeln ha samma innehåll som idag gäller för ansökningar som regeringen prövar. Enligt 5 a § andra stycket 1 kontinentalsockelförordningen ska, när sökanden är ett utländskt företag, ansökan innehålla uppgift om filial som sökanden har eller avser att inrätta i Sverige för den planerade verksamheten. Kravet är vagt formulerat då det antingen gäller uppgift om befintlig filial eller uppgift om filial som sökanden avser att inrätta. Något krav på att faktiskt inrätta en filial uppställs därmed inte i bestämmelsen eller i övrigt i kontinentalsockellagen (jfr 3 § kontinentalsockelförordningen om svensk fysisk eller juridisk person).

SGU tillstyrker förslaget om att slopa kravet på att ansökningshandlingarna ska ges in i minst sex exemplar.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

SGU har inga synpunkter på det föreslagna datumet för ikraftträdandet.

I punkt 2 i de föreslagna övergångsbestämmelserna anges att SGU efter ikraftträdandet ska handlägga ärenden om tillstånd att utforska kontinentalsockeln enligt 5 a § kontinentalsockelförordningen som har inletts hos regeringen. Regeringen ska överlämna handlingarna till SGU.

Av skälen till förslaget framgår att avsikten är att SGU bör överta samtliga ärenden som inletts hos regeringen innan ändringarna träder i kraft, men som ännu inte avgjorts. Det rör sig om ett förhållandevis stort antal ärenden vilket SGU i dagsläget saknar resurser för att kunna handlägga inom en rimlig tid.

Förslaget om att SGU bör överta redan påbörjade ärenden är även otydligt i förhållande till den föreslagna bestämmelsen i 5 a § sista stycket kontinentalsockelförordningen. Remissinstanserna har inte för redan påbörjade ärenden fått möjlighet att uttala sig i frågan om regeringen bör pröva ärendet. Det finns även ej avgjorda ärenden, som har beretts av SGU, som berört annan stat eller får anses vara av större omfattning.

Mot bakgrund av ovanstående motsätter sig SGU ett övertagande av samtliga ärenden där något beslut ännu inte meddelats av regeringen. Övergångsbestämmelsens andra punkt bör därför ange att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla om ansökan om tillstånd att utforska kontinentalsockeln har gjorts före den 1 juli 2022.

Behov av ytterligare ändringar i kontinentalsockelförordningen

SGU vill i detta sammanhang också lyfta frågan gällande att anmälan enligt 3 § kontinentalsockelförordningen ska göras till SGU minst fjorton dagar före arbetets början. Som SGU tidigare har framfört till Näringsdepartementet är detta i jämförelse med miljöbalksärenden en mycket kort tid. Som exempel kan nämnas att en anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat (jfr även sex veckors tidsfrist för anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet).

Tidsfristen för prövning av anmälningsärenden enligt kontinentalsockelförordningen är enligt SGU:s mening inte ändamålsenlig utifrån de åtgärder som bör utföras vid hanteringen av dessa ärenden. Det medför även problem för planering av verksamheten i övrigt, vilket bl.a. ger mindre utrymme för förutsägbara handläggningstider och en effektiv hantering av tillståndsärenden. SGU föreslår därför att regeringen i samband med nu aktuella förändringar i kontinentalsockelförordningen även ändrar tiden i 3 § tredje stycket kontinentalsockelförordningen till sex veckor.

Övrigt

SGU anser att det även i övrigt finns ett stort behov av en översyn av kontinentalsockellagen och tillhörande förordning i syfte att åstadkomma tydligare bestämmelser som möjliggör en effektivare prövning och tillsyn. Detta får anses mycket angeläget mot bakgrund av den utveckling som nu sker inom havsbaserad vindkraft. SGU återkommer i denna fråga.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anneli Wirtén.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Göran Risberg, enhetschefen Elin Jansson samt juristerna Cecilia Hartman och Henrik von Zweigbergk deltagit. Juristen Fredrik Gustafsson har varit föredragande.

Anneli Wirtén